

I tråd med bestræbelsen på at sikre et deltagelsesdemokrati giver forfatningstraktaten som noget nyt mulighed for, at borgere kan tage initiativ til EU-lovgivning. En million borgere fra et vist minimumsantal af lande kan således anmode Kommissionen om at fremsætte et forslag. Procedurer og betingelser for et sådant borgerinitiativ, herunder det minimumsantal medlemslande, som borgerne skal komme fra, fastlægges ved europæisk lov. Se art. I-47, stk. 4.

Afsnittet om EU's demokratiske liv fremhæver også kravet om åbenhed i EU-institutionernes arbejde i art. I-50. Samtidig understreges det i art. I-51, at alle har ret til beskyttelse af personoplysninger om sig selv.

Åbenhed i EU's arbejde

- EU skal arbejde så åbent som muligt for at fremme gode styreformer og sikre civilsamfundets deltagelse.
- Europa-Parlamentets møder er offentlige.
- Rådets samlinger er offentlige, når det forhandler og stemmer om EU-lovgivning.
- Ret til aktindsigt i EU's dokumenter skal sikres både i en europæisk lov om de generelle principper og i forretningsordenerne for EU's institutioner, organer, kontorer og agenturer.

Beskyttelse af personoplysninger

- Enhver har ret til beskyttelse af personoplysninger om sig selv.
- Der skal fastsættes regler for beskyttelse af fysiske personer og for udveksling af personoplysninger i forbindelse med behandling af personoplysninger foretaget af EU og af medlemslandene under udøvelse af aktiviteter, der er omfattet af EU-retten.
- Overholdelsen af disse regler kontrolleres af uafhængige myndigheder.

Derudover fastlægger forfatningstraktaten bestemmelserne for Den Europæiske Ombudsmands arbejde, jf. art. I-49.

Endelig understreges det i art. I-52, at EU respekterer den status, som kirker og religiøse sammenslutninger eller samfund har i medlemslandene i henhold til national lovgivning, lige-

som filosofiske og konfessionsløse organisationers status skal respekteres. Artiklen har hidtil haft status af en erklæring til Amsterdam-traktaten. Forfatningstraktaten giver ikke EU beføjelse til at regulere forholdet mellem kirke og stat og berører således ikke den danske folkekirkes status.

3.4 EU's opbygning

Forfatningstraktaten viderefører stort set den eksisterende institutionelle ramme kombineret med en styrkelse af de enkelte institutioner. Samtidig forenkles EU's retlige instrumenter i overensstemmelse med ønsket om at gøre udøvelsen af EU's beføjelser mere klar og overskuelig.

Som noget nyt fastslår forfatningstraktaten i art. I-7, at EU som helhed har status som juridisk person. Bestemmelsen forenkler det nuværende system, hvor EF, men ikke EU, udtrykkeligt er tillagt juridisk personlighed. Denne skelnen mellem EF og EU giver i dag ofte anledning til forvirring både inden for og uden for EU. Sondringen er også en kilde til komplicerede spørgsmål, ikke mindst når der indgås aftaler med tredjelande mv. Som juridisk person vil EU som én samlet enhed kunne indgå internationale aftaler, der ligger inden for EU's kompetenceområde, ligesom EU samlet har de øvrige handlemuligheder, der normalt tilkommer en international organisation. Tildeling af juridisk personlighed medfører i sig selv ingen ændringer i kompetencefordelingen mellem EU og medlemslandene.

Forfatningstraktaten nævner desuden i art. I-8, at EU's symboler består af det blå EU-flag med 12 gyldne stjerner og Ludwig van Beethovens komposition »Ode til Glæden«. Her nævnes også euroen, EU's motto og Europa-dagen den 9. maj. Symbolerne er ikke nye. Flaget, der også er Europarådets symbol, blev officielt logo for EU i 1985. Ved samme lejlighed valgte man som Europahymne »Ode til Glæden«, der havde været Europarådets symbol siden 1972.

EU's ryggrad er institutionerne. De defineres i art. I-19, som forpligter dem på EU's værdier og mål samt borgernes og medlemslandenes interesser. De enkelte institutioner og EU's øvrige overordnede instanser gennemgås hver for sig i forfatningstraktatens følgende artikler. De væsentligste nydannelser omfatter bl.a. indførelsen af en fast formand for Det Europæiske Råd og en